

**DICKENS CHARLES, WILKIE
COLLINS**

**NO
THOROUGHFARE.
FINNISH**

Чарльз Диккенс

No thoroughfare. Finnish

«Public Domain»

Диккенс Ч.

No thoroughfare. Finnish / Ч. Диккенс — «Public Domain»,

Содержание

ILMAN MENESTYKSETTÄ	5
ENSIMMÄINEN NäYTÖS	9
EMÄNNÖITSIÄ TULEE	14
EMÄNNÖITSIÄ PUHUU	16
UUSIA HENKILÖITÄ NäKYMÖLLÄ	20
Конец ознакомительного фрагмента.	25

Wilkie Collins

Ilman menestyksettä / Joulukertomus

ILMAN MENESTYKSETTÄ

Vuosiluku on 1835, päivä on Marraskuun 30: nes. Pyhän Paavalinkirkon suuri kello Lontoossa näyttää 10:ttä tuntia illalla. Kaikki kaupungin pienemmät kirkonkellot jännittävät metallisia kurkkujansa. Muutamat alkavat nenäkkäästi ennen suuren tuomiokirkon raskasta kelloa; toiset alkavat hitaisesti, kolme, neljä, viisi lyömää sen jälkeen, mutta kaikki soveltuvat ne niin toisiinsa, että ilmaan jättävät helinän, ikäänkuin olisi siivillä varustettu Kronos isä itse, joka nielee omia sikiämiä, hirmuisella viikatteellansa tehnyt helähtävän iskun ilmaan, lentäessään kaupungin yli.

Mutta mikä se on kello, joka lyöpi toisia hitaammasti, joka kaikuu niin paljon likempänä korvaa ja tänä iltana on niin suuresti jälessä, että kerkeää ainoastaan osaa ottaa jälki-kaikunaan? Se on Löytölastenhuoneen kello.

Ennen aikaan otettiin löytölapset vastaan ilman minkäänlaisia tiedustelemisia portissa olevaan kätkeyseen; nyt vaaditaan sen sijaan kaikenlaisia tietoja lapsista ja ne otetaan vastaan ikäänkuin armosta; heidän äitiensä taas täytyy jättää kaikki vastainen vaariin ottaminen lapsistaan, niinkuin myös kaikki luonnolliset vaatimuksensa heitä kohtaan.

Ilta on kaunis, ohuein pilvien läpi loistaa täysikuu. Päivä on ollut ihan toista luontoa, sillä kadut ovat mustat liasta ja mudasta, jonka tihä sumu on tehnyt vielä sakeammaksi. Tuo hunnulla peitetty rouvasnainen, joka kävelee edes takaisin löytölasten huoneen takaportin edustalla, tarvitsee kyllä tänä iltana hyviä jalka-varustuksia.

Hän kävelee levottomana edes takaisin, välttämällä ajurien pysäyspaikkaa, ja seisautuu usein suuren neliskulmaisen kartanonmuurin läntiseen päähän, kasvot porttia kohden. Mielsensä näyttää levottomalta. Kirkas taivaankansi hänen päänsä ylitse kehoittaa häntä toivomaan, mutta likaantuneet kadunkivet allansa muistuttavat mailman vastuksista ja koetuksista. Niinkuin askeleensa alituisella ristin rastiin kävelemisellä olivat rakentaneet ikäänkuin sokkelon mutaan, niin olivat kentiesi hänen elämänsä jäljet ja vaiheet solmeuneet ikäänkuin monimutkaiseksi ja sekasortoiseksi verkoksi.

Löytölastenhuoneen takaportti aukenee, ja nuori nainen tulee ulos. Rouvasnainen menee syrjään, huomaa että portti hiljaa suljetaan sisäpuolelta, ja alkaa seurata nuorta naista.

Kaksi kolme katua on kuljettu äänetönnä, ennenkuin se, joka seuraa jäljestä, ojentaa kätensä ja koskee edelläkävijään. Nuori nainen pysähtyy ja kääntyy kummastellen.

"Te koskitte minuun eilenkin illalla, mutta käännettyäni päätäni, ette tahtoneet puhua. Miksi seuraatte minua kuin äänetön haamu?"

"Se ei ollut siitä syystä etten tahtonut puhua", – vastasi rouvasnainen hiljaisella äänellä, – "vaan siitä etten voinut, vaikka koetin puhua."

"Noh! mitä tahdotte minulta? Olenko koskaan tehnyt teille mitään pahaa?"

"Ette koskaan."

"Tunnetteko minua?"

"En."

"Mitä te sitten tahdotte minulta?"

"Tässä paperissa löytyy kaksi guineaaa. Ottakaa vastaan tämä vähäpätöinen lahja, niin minä selvitän syn!"

Nuoren naisen kauniit ja rehelliset kasvot punastuivat ja hän vastasi: "Siinä suuressa laitoksessa, johon olen kuuluva, ei löydy yhtään täysi-ikäistä ihmistä eikä lastakaan, jolla ei ole hyvää sanaa Sallylle. Minä olen Sally. Pidettäisiinkö minua samassa armossa, jos minua voitaisiin lahjoa?"

"Ajatukseni ei ole ollut teitä lahjoa; tahdoin vaan antaa teille pienen vähä-arvoisen palkinnon."

Vakaasti, mutta ilman vihatta, painaa Sally tarjoovan käden kiinni ja lykkää sen syrjään.

"Jos minä voin tehdä jotaan teidän edestä, jota en tahdo tehdä itse asian tähden, niin erehdytte suuresti, jos luulette minun tekevän sitä rahain tähden. Mitä te tahdotte?"

"Olettehan yksi lastenhoitajista hospitaalissa; minä näin teidän tulevan sieltä sekä eilen että tänä iltana."

"Niin olen. Minä olen Sally".

"Teidän kasvoissa ilmoittaikse hellä kärsiväisyys, joka saattaa minun uskomaan, että pienet lapset teihin pian mielistyvät."

"Se on, Jumala teitä siunatkoon, tosi."

"Minä olen onneton äiti pienelle lapselle, joka nykyisin on tullut teidän hoidon alle. Minulla on rukous teille esiteltävänä."

Kunnioittaen tätä luottamusta vieraan rouvan puolelta, joka nyt on laskenut huntunsa alas, vetää Sally, jonka koko olento on luonnollinen ja teeskentelemätön, sen jälleen eteen ja rupee itkemään.

"Tahdotteko kuulla rukoukseni?" kysyy rouva hartaasti – "ettehän tahdo tukkia korvianne särjetyn sydämmen tuskalliselta rukoukselta?"

"O! Jumala, Jumala!" huokaa Sally. "Mitä saatan minä sanoa? mitä tehdä? Älkää puhuko rukouksista. Rukoukset kannetaan Jumalan eteen, joka on kaikkein isä, eikä lastenhoitajain ja niiden vertaisten eteen. Ja sitten, näetten, tulen minä vaan olemaan puolen vuotta enään palveluksessani, siksikin toista nuorta naista keretään opettaa minun ammattiini. Sillä minä olen menevä naimisiin enkä olisi lähtenyt ulos ollenkaan tänä iltana, yhtä vähä kuin eilenkään, jos ei Dick – se nuori mies, jolle rupean vaimoksi – makaisi sairaana ja minä hänen äitinsä ja sisarensa apuna tahtoisin valvoa hänen tykönänsä."

"Ah! hyvä, rakas Sally –" vaikertaa rouva ja tarttuu hänen hameeseen – "niin totta kuin teillä on se toivo, joka minulta on rauvennut; niin totta kuin teille aukenee sileä tie elämän läpi, joka minulle ei enää voi tapahtua; niin totta kuin voitte toivoa tulla kunnioitetuksi vaimoksi ja jaloksi äitiksi, niin totta kuin olette elävä, rakastava nainen, niin kuulkaa Jumalan tähden harras rukoukseni!"

"Ah! Ah! Ah!" huokaa Sally suuressa tuskassa. "Mitä minä voin tehdä? Katsokaa kuinka käännätte omia sanojani minua vastaan! Minä kerroon teille, että olen aikeessa naida, ainoastaan selvittääkseni teille, että, jos tahtoisinkin, niin en voi teitä raukkaa auttaa, ja nyt saatatte minun uskomaan että se oli julmasti minulta tehty mennä naimiseen eikä teitä auttaa. Sanokaa, onko se kauniisti teiltä raiskalta tehty?"

"Kuulkaa minua, rakas Sally! Rukoilemiseni ei koske vastaista apua, vaan mitä jo on tapahtunut. Sen voitte täyttää kahdella sanalla."

"Vai niin. Tämähän pahenee pahenemistaan," sanoi Sally. "Mistä minä tietäisin ne kaksi sanaa, joita tarkoitate?"

"Sen tiedätte. Mikä nimi on annettu minun lapsi raukalleni? En kysy enempätä. Olen lukenut lastenhuoneen asetukset ja tiedän, että hän on kastettu ja kirjoitettu kirjaan jollaan sukunimellä. Hän kastettiin viime maanantai iltana. Kuinka ovat häntä kutsuneet?"

Ellei Sally olisi sitä estänyt, niin olisi rouva heittänyt polvilleen hänen eteensä sen sivukadun syvään mutaan, jonne olivat eksyneet. Se oli väestä tyhjä, toisessa päässään suljettu kuja, joka vei Löytölastenhuoneen pimeähän puutarhaan.

"Heittäkää! heittäkää! minun käy mieleksi ikäänkuin aikoisin tehdä jotaan hyvää. Antakaa! minä vielä katson teidän kauniita silmiä. Laskekaa molemmat kätenne minun käsiini ja luvatkaa sitten, ettette kysy enempää kuin ne kaksi sanaa."

"Sen lupaan."

"Ja ettette koskaan väärinkäytä niitä, jos minä sanon ne teille."

"Ei koskaan! Ei loskaan."

"Walter Wilding."

Rouva painaa kasvonsa lastenhoitajan rintaan, vetää häntä syliinsä, lukee siunauksen ja sanoo: "Suudelkaa häntä minun puolestani" ja on samassa kadonnut.

* * * * *

Vuosiluku on 1847, päivä on ensimmäinen pyhä lokakuussa. Pyhän Paavalinkirkon suuri kello on puolivälissä 2. Tänä päivänä on Löytölastentuoneen kello yhdessä tuomiokirkon kellon kanssa.

Jumalanpalvelus kappelissa on lopetettu, ja löytölapset syövät puolista.

Tavallisuuden mukaan on paljon katselijoita atrioimisissa, kaksi tai kolme hallitusjäsentä, koko perheitä rahvaasta, pienempiä joukkoja sekä mies- että naispuolia ja yksityisiä henkiä eri kansaluokista. Kirkas syysaurinko loistaa raittiisti ja iloisesti saleihin ja raskaat ikkunat, joidenka kautta se paistaa, ynnä paneilatut seinät, joihin se heijasee, johdattavat mieleen Hogarthin mainioita tauluja. Tyttöin ja nuorempain lasten ruokasali näyttävät paraiten vetävän katselijoita luokseen. Siististi puettut vartiattaret kulkevat hiljaa järjestettyin pöytäin ympäri; katselijat kävelevät taikka seisahtavat mielensä mukiin, ja kuiskuttavatkin usein keskenänsä ja monet kasvoinmuodot herättävätkin syystä huomiota puoleensa. Muutamat katselijoista ovat alinomaisia vieraita täällä ja ovat saaneet tuttavien nuorisossa. He nojautuvat alas ja puhuvat pari sanaa nuoren tuttavansa kanssa. Jokaisella lapsella oli määrätty sijansa pöydässä. Vieraitten sydämellisyydelle ei suinkaan ole viaksi luettava, että näillä sijoilla tavallisesti nähdään hyvänsävyisiltä näyttäviä lapsia. Täänkaltaiset kohtaukset, ehkä kuin vähäpätöisiä, katkaisevat miellyttävällä tavalla pitkien laveain salien ja siellä järjestettyin ruokapöytäin ikävää yksimuotoisuutta.

Läsnäolijain joukossa on eräs huntuun puettu rouva ilman kumppalitta. Näyttää kuin uteliaisuus ja sattumus ensi kerran olisi vienyt hänen tänne. Hän näyttää hämmästyneeltä ja kävellessään pitkin pöytärivejä ovat askeleensa viivytteleväiset ja käytöksensä ujo. Viimein hän tulee poikalasten ruokasaliin, jossa ei näe yhtään vierastajaa, kun aukasee oven.

Mutta juuri oven vieressä seisoo sattumalta vanha, vartioitseva nainen, jonkunmoinen emännöitsiä, jolle rouva tekee muutamia yksinkertaisia kysymyksiä: kuinka monta poikalasta siellä on; millä ijällä ne tavallisesti päästetään ulos mailmaan: näyttävätkö ne usein halua päästä merelle j.n.e. Näin hän jatkaa yhä alenevalla äänellä, kunnes viimein kysyy: "Kuka näistä on Walter Wilding?"

Ämmä pudistaa päätänsä. Se on vastoin asetuksia.

"Tiedättekö kuka on Walter Wilding?"

Vartiatar tuntee kuinka terävästi rouvan silmät tutkivat hänen kasvoja ja laskee silmänsä laattiaan, jotteivät mitään ilmoittaisi kääntymisellä ehkä oikealle kohdalle.

"Tiedän kyllä, mutta minulla ei ole oikeutta ilmoittaa mitään nimeä vieraille."

"Noh hyvä! Sitten hän voitte häntä osoittaa ilman mitään puhumatta."

Rouvan käsi lähenee hiljaa vartiataria. Viipymys ja äänettömyys.

"Minä menen ympäri pöytiä – " sanoo vartiatar nähtävästi ilman rouvaa puhuttelematta. "Seuratkaa minua silmillänne. Se poika, jonka tykönä seison ja jota puhuttelen, ei ole se, jota kysytte, vaan se, jota kosken, se on Walter Wilding. Älkää enää puhutelko minua ja menkää vähän syrjään."

Sukkelasti seuraten viittausta, rouva menee edemmäksi saliin ja katselee ympärillensä. Heti sen jälkeen vartiatar menee arvelevaisesti alas pitkin pöytien ulkopuolta, vasemmalle, läpi koko rivin, kääntyy takaisin ja menee pitkin sisäpuolta. Salaa iskien rouvalle silmää hän nojautuu alas, kallistuen eteenpäin ja puhuu. Se poika, jota hän puhuttelee, nostaa päätänsä ja vastaa. Kuunnellen mitä poika vastaa, hän panee hellämielisesti ja luonteasti kätensä sen pojan olkapäälle, joka istuu vieressä oikealla puolella, ja että tämä tekemänsä tulisi selvästi näkymään, taputtelee hän häntä pari kertaa ennenkuin lähtee. Sitten hän kävelee vielä kerran ympäri pöytiä, ilman muihin koskematta, ja menee ulos toisessa päässä suurta salia olevasta ovesta.

Atria on lopetettu, ja rouva menee myös alas pitkin pöytäin ulkosivua, alkaen vasemmalta ja pitkin koko riviä, kääntyy ja tulee takasin pitkin sisäpuolta. Onneksi hänelle on sillä aikaa useampia

vieraita tullut saliin, seisoen siellä täällä erillään. Hän lykkää huntunsa syrjään, seisahtuu pojan viereen, jota oli vartiatar taputellut ja kysyy häneltä kuinka vanha hän on.

"Kolmannella toista" – vastaa poika, katsoen kysyjätä kirkailla silmillä.

"Oletko terve ja tytyväinen täällä?"

"Olen."

"Saatko sinä ottaa vastaan tämän konfektin minulta?"

"Saan, jos tahdotte olla niin hyvä ja antaa sen." Nojauten tätä toimitusta varten alas, koskee rouva otsallaan ja hivuksillaan pojan kasvoja, ja peittäytten jälensä huntunsa menee hän ulos ovesta taaksensa katsomatta.

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

Esirippu nousee.

City nimiseen osaan Lontoon kaupunkia eräasen kartanoon, jolta puuttui ulosmentävää sekä vaunuille että jalkamiehille ja joka oli jyrkän, liukkaan, ja monimutkaisen kadun varrella, mikä katu yhdistää Tower-Street- ja Middlesex-puolet Themsiä, oli suuri viinikauppahuone Wilding & C: o asettanut toimitus-konttorinsa. Ikäänkuin leikillä tunnustaakseen tämän sisällepääsyn vaikeata laatua, kantoi likimmäinen paikka, josta pääsi joen yli, (jos muuten kukaan ilkeän hajun tähden tunsikin halua siihen) nimen Kaulantaittaja-porras, niinkuin kartano itse vanhoina aikoina aivan osoittavaisesti oli kutsuttu "Raajarikko-loukoksi."

Moniaita vuosia ennen 1861 olivat jo ihmiset herjenneet kulkemasta joen poikki "Kaulantaittaja-portaan" luota ja lauturit laskemasta maalle sen tienoille. Pieni livakka katukivitys oli pitkällisellä itsensä-kieltämisellä painunut jokeen, ja pari kolme katkennutta vaajaa ynnä ruostunut rautainen kiinnitysrengas, oli kaikki mitä enään jällellä oli kadonneista "Kaulantaittaja" – laitoksista; sillä tosin sattui joskus sysillä lastattu lossivene sinne eksymään ja muutamat ahkerat niinkuin mudasta syntyneet sydenvetäjät sinne ilmautumaan jättäen lastinsa ympäristölle, jälleen lykäten ulos rannasta ja kadoten; mutta enimmästipä koko liikenne Kaulantaittaja-portaan ympärillä oli siinä, että kuljetettiin edes takaisin täysinäisiä tai tyhjiä vateja ja pulloja viinikauppiasten Wilding & C: o kellareista. Mutta tämäkin toimitus tapahtui sattumaisilta ja useimmiten tuli tuo likainen irstas jokiluuska pyörähtäen ihan yksin ja nuoli sivumennessä ruostunutta rautarengasta portaassa, ikään kuin olisi kuullut puhuttavan Dogista ja Adrian merestä ja tahtoisi mennä naimisiin hänen korkean vapaa-sukuisuutensa Lord-mayorin kanssa, joka valvoo tätä siivottomuutta.

Muutamia satoja askeleita oikealle kädelle vastapäätä olevalla mäellä (kun, näet, tätä lähestyi Kaulantaittaja-portaan rinteeseen puolelta) oli Raajarikko-loukko. Siellä oli tuossa Raajarikko-loukossa pumppu, siellä kasvoi Raajarikko-loukossa myöskin yksi puu, ja koko Raajarikko-loukko oli Wildingin & C: on oma, noiden viinikauppiasten, joittenka kellarit olivat kaivetut sen alle, ja joitten huvila tahi asumahuone kohosi ilmaan sen ylitse. Siihen aikaan kuin kauppiaita asui Cityssä oli se todella ollutkin huvilana, jota vielä osoitti muun muassa tuo komea, ilman mitään näkyvää tukea oven yli oleva katos, joka oli ikään kuin taivas vanhanaikuisen saarnastuolin yli. Tätä paitse oli sillä useampia pitkiä ja kaitaisia viivannäköisiä ikkunoita, jotka olivat niin järjestetyt vakaisen tiilirakennuksen pitkäpuoleen, että tekivät sen oikein suhtasopuisesti rumaksi. Katon päälle oli lisäksi vielä rakennettu kupooli kelloneen.

"Kun viidenkolmatta vuotias mies voipi panna hattunsa päähän ja sanoa: Tämä hattu on koko tämän omaisuuden omistajan oma hattu, niin luulen, herra Bintrey, että hän, löppäjäjänä olematta, voi saada luvan olla sydämmellisesti kiitollinen. En tiedä miten teistä näyttää, vaan minusta se niin näyttää."

Näin lausui herra Walter Wilding asianajajallensa omissa konttorissaan, ja antaaksensa työn seurata lausetta, otti hän hattunsa alas naulasta ja painoi sen päähänsä. Sitten hän ripusti sen jälleen seinälle, jottei rikkoisi luonnossansa olevaa ujoutta vastaan.

Herra Walter Wilding oli rehellinen ja suora mies, eikä näyttänyt paljon kokeneensa mailmaa. Ihonsa oli erinomaisen punainen ja valkea, ja ruumiinsa, vaikka muuten kaunis varrellansa, liiaksi paksu ja raskas niin nuorelle miehelle; tukkansa oli pitkä, ruskea ja kiherä, ja kirkkaista sinisistä silmistään kieli hyväntahtoisuus ja leppeys. Sitä paitsi hän oli hyvin halukas puhumaan, mutta puheliasuutensa oli tyytyväisyyden ja kiitollisuuden väkinäinen seuraus. Herra Bintrey sitä vastaan oli varovainen mies väijyvillä silmillä; suurella, kallellansa olevalla kaljupäällä, joka hiljaa mutta sydämmen pohjasta nauroi hänen mielestään naurettavaa puheen, käden tahi sydämmen liiallista avoisuutta.

"Jaa" – sanoi herra Bintrey – "jaa ha! ha! ha!"

Kirjoituspöydällä seisoivat karafiini, kaksi viinilasia ja kori pieniä korppuja.

"Maistuuko teille tämä viiden ja neljäkymmenen vuoden vanha portviini?" kysyi Wilding.

"Niin josko maistuu" – sanoi Bintrey – . "Joo! kyllähän se!"

"Se onkin parahasta päästä meidän paraammassa kellarissa, jossa pidämme viiden ja neljäkymmenen vuotista portviiniämme."

"Tuhannen kiitosta, herra", sanoi Bintrey – "tämä on erinomaisen hyvää."

Nostaen lasipikaria päivää vasten ja antaen sille hellän silmäyksen, nauroi hän taas itseksensä hullutukselle tarjota niin hyvää portviiniä.

"Ja nyt" – sanoi Wilding lapsellisella ilolla kuin sai puhua asioistaan – "luulen meillä olevan kaikki järjestettynä, herra Bintrey."

"Kaikki järjestettynä" – sanoi Bintrey.

"Kumppani saatu kauppa-nimeemme – "

"Kumppani saatu kauppa-nimeen" – sanoi Bintrey —

"Ilmoitus jätetty aviisiin emännöitsiästä – "

"Ilmoitus jätetty aviisiin emännöitsiästä", sanoi Bintrey. "Tarjoutuminen tapahtuu Raajarikkoloukossa, suuri Tower-Streetin katu, kymmenestä kahteentoista – nimittäin huomenna."

"Toimitukset rakkaan äiti vainajani jälkeen lopetetut."

"Lopetetut" – sanoi Bintrey.

"Ja kaikki kulut maksettu."

"Maksettu" – virkkoi Bintrey irvistellen, "luultavasti sille että oli maksettu ilman mitään vastaanpanemista."

"Minä tulen aina vielä liikutetuksi, herra Bintrey, kun muistelen hellää äitivainajaani" – sanoi herra Wilding ja kyyneleet nousi hänen silmiinsä, joita hän pyhki nenäliinallaan. "Tiedätte kuinka syvästi minä häntä rakastin, ja niinkuin hänen neuvonantajansa lakiasioissa tiedätte myös kuinka hellästi hän rakasti minua. Kuin äiti ja lapsi me rakastimme toisiamme eikä silmänräpäyksenkään tyytymättömyyttä tahi riitaa ollut meidän keskenämme aina siitä ajasta asti kuin hän otti minua huostaansa – kolmetoista vuotta yhteensä! ja viimeisinä kahdeksana vuonna olin minä hänen salaa tunnustettu lapsi! Te tunnette elämäkertomukseni, herra Bintrey; ei tunne sitä kukaan tarkemmin kuin te."

Herra Wilding huokasi näin lausuaan ja pyhki silmiään, koittamattakaan sitä salata.

Herra Bintrey lakki vaan tuota nauruttavaa portviiniänsä, ja sanoi, annettuaan sen pyöriä hetken suussa:

"Minä tunnen sen jutun."

"Rakas äiti vainajani, herra Bintrey," – pitkitti viinikauppias – "oli tullut häpiällisesti petetyksi ja oli paljon kärsinyt; mutta tässä aineessa oli äiti vainajani huulet aina lukitut. Keneltä ja millä lailla hän petettiin, tietää ainoastaan taivas; kallis äiti vainaja ei ilmi antanut pettäjätään."

"Hän oli tehnyt sen päätöksen," sanoi Bintrey, antaen taas viinin pyöriä suussaan, "ja osasi olla vaiti."

Lystillinen silmään-isku lisäsi melkoisen selvästi. "Pirun paljoa paremmin kuin te koskaan tulette osaamaan."

"Kunnioita isänsä ja äitiänsä, että kauvan eläisit maan päällä" – sanoi Wilding huo'aten lausuaan tätä Jumalan käskysanaa "Ollessani löytölastenhuoneessa en voinut ymmärtää miten noudattaisin tätä käskyä ja pelkäsin aina eläväni ainoastaan lyhyen ajan mailmassa, mutta myöhemmin tulin minä kunnioittamaan ja rakastamaan äitiäni syvästi ja hellästi, niinkuin minä vieläkin kunnioitan ja rakastan hänen muistiansa. Seitsemän onnellista vuotta sitten" – jatkoi Wilding samalla viattomalla supistuneella äänellä ja samoilla vilpittömillä kyyneleillä – "lähetti äitini minua oppiin Pebblenpojan & Veljenpojan luoksi, jotka olivat edelliseni tässä kaupassa, niinkuin myös lempeä huolensa toimitti, että minua kirjoitettiin jäseneksi viinikauppias-ammattiin ynnä – ynnä – kaikkia, mitä hellä äiti tiesi parasta olevan. Päästyäni lailliseen ikään, lahjoitti hän minulle sen osan tässä kauppatöimessä, jonka

hän oli perinyt, osti rahoillaan ulos kauppa-yhtiöstä herrat Pebblenpoika & Veljenpoika ja asetti sen sijaan herrat Wilding & C: o ja määräsi testamentissaan minun ainoaksi perilliseksi kaikkeen, mitä hänellä oli, paitsi tuohon murhesormukseen, jonka te kannatte sormessanne. Ja nyt, herra Bintrey," lisäsi hän ja liikutetut tunteensa puhkesivat jälleen kyyneliin, "nyt hän on poissa. Vähän yli puolen vuotta sitten tuli hän tänne ulos, nähdäksensä omilla silmillä kirjoitettuna portin yli: 'Wilding, & C: o Viinikauppiat'."

"Surullista, mutta yhteinen kohtalo" – virkkoi Bintrey. "Varhain tahi myöhään täytyy meidän kaikkien lähteä." Ja mielihyvää osoittavaisena huokauksena lähetti hän tuota viiden ja neljänkymmenen vuotista portviiniä kaikkein viinien yhteistä tietä.

"Jos en nyt" – jatkoi Wilding, pistäen nenäliinan lakkariin, ja pyhkien silmiä kädellä – "voikkaan enää näyttää kuinka korkiasti kunnioitin ja rakastin kallista äitiäni, johon sydämeni tunsu itsensä vedetyksi niin selittämättömällä lailla, silloin kuin hän ensikerran vieraana puhutteli minua, istuessani pyhäpäivällispöydässä, niin voin kuitenkin näyttää, etten häpee oltuani löytölapsi, ja että minä, joka en itse ole tietänyt kuka isäni oli, tahdon olla sitä kaikille alamaisilleni. Sentähden" – jatkoi Wilding, jonka sydän puhuessaan joutui aivan lämpimäksi – "sentähden haluan minä taitavan emännöitsiän, joka ymmärtää hoitaa Wilding & C: on, Viinikauppiasten, taloutta tässä Raajarikkoloukossa, jotta jälleen osaksikaan voisin saada toimeen vanhan välin isännän ja palvelijan välillä, sen nimittäin että joka päivä saada istua pöydän päässä, jonka ääressä väkeni atrioitsee, syödä samasta vadista ja juoda samasta maljasta, ja että kaikki minun palveluksessa olevaiset saattaisit asua saman katoa alla minun kanssa ja me kaikki yhdessä – suokaa anteeksi, herra Bintrey, mutta tuo vanha vikani, korvain humiseminen on taas äkkiarvaamatta karannut päälleni, ja olisin teille kiitollinen jos taluttaisitte minua pihalle."

Pelästyksissään siitä kun näki, miten äkkiä veri nousi luottilaansa päähän, talutti herra Bintrey häntä viipymättä pihalle, joka olikin aivan helposti tehty, koska konttori, jossa olivat keskustelleet, oli pihapuolelle päin. Siellä alkoi nyt asianajaja luottilaansa viittauksesta kaikin voimin pumpata ja luottilas pesi molemmilla käsillä päätä ja kasvoja, ottipa vieläkin oivallisen kulauksen raikasta vettä. Käytettyänsä näitä keinoja vakuutti hän nyt voivansa paljoo paremmin.

"Teidän ei pitäisi antaman lämpöisten tunteenne kiihoittavan itseänne – sanoi Bintrey, kun taas tulivat konttoriin, jossa herra Wilding pyhki itseään oven takana rippuvaiseen käsi-liinaan.

"Ei, sitä en tee" – vastasi Wilding katsoen ylös. – "En suinkaan teekään; mutta enhän ainakaan puhunut mitään hullutusta?"

"Ei, te puhuitte ihan oikeen ja selvästi!"

"Missä minä lopetinkaan, herra Bintrey?"

"Ah! te lopetit – mutta teidän sijassanne en kiihoittaisi itseäni alkamalla nyt heti uudestaan."

"Kyllä pidän varani, olkaa varma siitä. Missä se olikaan kuin korvani rupesivat humisemaan, herra Bintrey?"

"Kesken vateja ja maljoja" – vastasi asianajaja auttaakseen häntä uralle – "asua saman katon alla teidän kanssa – ja te kaikki yhdessä." —

"Aivan oikeen! ja me kaikki yhdessä humista toisten korvain ympäri."

"Teidän sijassa en tosin antaisi tunteitteni niin kiihoittaa itseäni" – sanoi taas asianajaja huolestuneella äänellä. – "Koittakaamme vielä kerran pumpua!"

"Ei tarvitse, herra Bintrey, ei tarvitse. Me kaikki yhdessä on niinkuin yksi perhe! Tiedätte, herra Bintrey, etten lapsuudessani harjautunut sille itsenäiselle elämänlaadulle kuin useammat muut lapsuudessaan. Tämän ajan jälkeen elin minä kokonaan rakkaan äiti vainajani kanssa kahden kesken ja nyt, kun olen hänet kadottanut, havaitsen minä olevani enemmän luotu elämään toisten ihmisten seurassa, kuin itsekseni yksinäisyydessä. Tällä lailla elää ja täyttää velvollisuuksiani alamaisiani kohtaan ja yhdistää niitä minuhun tuntuisi minusta varsin iloiselta ja yksinkertaiselta. En tiedä kuinka se tuntuu teistä, herra Bintrey, vaan minusta se tuntuu niin."

"Se asia ei kuulu minun toimeeni, vaan kokonaan teidän" – vastasi Bintrey – "ja sentähden se tekee juuri yhtä mitä minä siitä pidän." —

"Minusta" – sanoi h: ra Wilding lempeästi – "tuntuu se toiveelliselta, hyödylliseltä ja iloiselta!"

"Teidän sijassanne" – rupesi asianajaja uudestaan – "en antaisi" —

"En annakaan, en. Ja sitten on Händel."

"Kuka?" kysyi Bintrey.

"Händel, Mozart, Haydn, Purcell, Greene ja Mendelsohn. Minä osaan köörit näihin kaikki ulkoa. Ne kuuluivat yhteisiin lauluihimme Löytölastenhuoneen kappelissa. Miksi emme siis oppisi niitä laulamaan yhdessä?"

"Mitkä oppisivat niitä yhdessä?" kysyi asianajaja terävästi.

"Isäntä ja palvelijat."

"Ah! niinkö arvelette!" – vastasi Bintrey leppyneenä, sillä hän oli odottanut vastaukseksi: asianajaja ja luottilaansa. – "Se on toinen asia."

"Se ei ole mikään toinen asia, herra Bintrey, ihan sama asia, osa siitä siteestä, joka tulee meitä yhdistämään. Me tulemme laittamaan laulukunnan pienessä, hiljaisessa kirkossa täällä lähellä, ja sitten pyhänä iloittuamme laulamisella yhdessä, menemme hyvillä mielin kotiin syömään aikuisen puolipäiväsen toistemme kanssa. Mikä nyt minua huolettaa on saada pikimmiten tämän elämän järjestyksen toimeen, jotta uusi kauppakumppalini löytäisi sen jo perustettuna tullessaan talohon."

"Jumala antakoon siihen onnea ja menestystä!" sanoi Bintrey ja nousi ylös. – "Ottakoon se kasvaakseen ja viheriöitäkseen! Tuleeko Ladlen Janne myös ottamaan osaa Händeliin, Mozartiin, Haydniin, Purcelliin, Greeniin ja Mendelsohniin?"

"Sitä tahdon toivoa."

"Jumala antakoon että onnistuisi!" – sanoi Bintrey suurella hartaudella – "Hyvästi, herra!"

Ystävät antoivat toisilleen kättä ja erosivat, jonka jälkeen nykyinen ylikyypäri Herrojen viinikauppiasten Wilding & C: on kellarissa, ennen sitä ylikyypäri herrojen Pebblenpojan ja Veljenpojan kellarissa, kysyttyänsä ensinnä lupaa kolkuttamalla ovea rystysillään, astui sisälle herra Wildingin luoksi erään välioven kautta, joka oli rakennettu konttorin ja sen kammarin väliin, jossa kirjoittajat asuivat.

Hän oli hitainen ja jykeä mies, kuuluva ihmisellisen järjestyksen mukaan juomatehdasrenkien luokkaan, jonka vaatteet olivat röijy ja housut vahvasta, kuluneesta verasta ynnä suuri esiliina jostakin aineesta ovi-maton ja häränvuodan välillä.

"Tää seikka koskeva ylöspittoa ja asuntoa, nuori herra Wilding" – alkoi hän.

"Mitä tarkoitatte, Janne?"

"Itseni puolesta, nuori herra Wilding – ja toisen puolesta en o' o koskaan puhunut enkä aiokaan vasta – niin en huoli paljon ylöspidosta ja asunnosta, mutta jos teillä on halu ruokkia ja majauttaa minua, niin ottakaa. Minä pureskelen apettani yhtä hyvin kuin kukaan muukin, enkä huoli niin paljon siitä, missä minä sitä pureskelen, kuin siitä, mitä minä pureskelen ja kuinka paljon saan pureskella. Tulevatko kaikki asumaan tässä huoneessa, nuori herra Wilding? Ne kaksi muuta kyypäriä, ne kolme viininvetäjää, ne molemmat oppipojat ja työmiehet?"

"Tulevat; toivon että me kaikki tulemme olemaan yksi perhe."

"Varmaan! Sen toivon minäkin että ne tulevat olemaan!"

"Ne? Sanokaa me, Janne!"

Ladlen Janne pudisteli päätä.

"Älkää sitä odottakokaan minun iällisyydeltä ja senlaisilta kohtauksilta, jotka minun luonnonlaatua ovat tehneet, nuori herra Wilding! Kun herrat Pebblenpoika ja Veljenpoika sanoivat minulle: näytä sinä vähän lloisemmalta, Janne! niin vastasin niille monta kertaa: kyllä se ei ole teille vaikea, hyvät herrat, olla iloisina, jotka olette harjauneet ryyppäämään viininne kurkkulaen kautta, vaan minä olen kaiken ikäni imenyt viinini hikireikien kautta, ja silloin se vaikuttaa toisin, se tekee ihmisen alakuloiseksi. Toista on, hyvät herrat, sanoin minä Pebblenpojalle ja Veljenpojalle, kaataa viiniä

pikariin ruokasalissa huutaen 'Hip! hip! hurraa!' tai 'maljanne, ystävät!' ja toista saada sitä sisäänsä hikireikien läpi matalassa pimeässä kellarissa ja lemehtyneessä ilmassa. Täällä nousee kuplat ja siellä höyryt, sanoin minä Pebblenpojalle ja Veljenpojalle, ja siinä on koko eroitus. Koko elinkauteni olen minä ollut kyypärinä innolla ja hengellä, vaan mikä seuraus on ollut? Joo! että olen niin köyhä kuin ihminen saattaa olla, etten voi löytää toista ihmistä, jota alakuloisuus niin kiusaa kuin minua. 'Kaaja maljaan! kaaja! anna viinin kuohuilla! Hei kuinka hyvältä tuntuu ruumiissa!' niin sanotaan laulussa ja voipi olla hyvinkin totta; mutta koetappa kaataa itseesi hikireikien läpi maan alla silloinkin, kun ei ole halua, niin saatpa nähdä!"

"Se tekee minulle pahaa kuulla, Janne. Olin muuten miettinyt, että tahtoisitte ottaa osaa laulu-yrityksiimme tässä huoneessa."

"Minäkö? Ei, ei, nuori herra Wilding, ette tarvitse peljätä minun tulevan sekoittamaan varislaulun sievyyttä, niinkuin sananlasku sanoo. Minä olen ainoastaan kelpaava koneeksi, joka osaa pureskella apettansa kellarissanne, herra; mutta se on teille sydämmestä suvaittu, jos luulette kannattavan pitää senlaista kalua huoneessanne."

"Sen luulen, Janne."

"Noh, sitten hyvä! Kauppatoimen sana on lakini. Aiottehan ottaa nuoren herra George Vendalen kumppaliksi vanhaan kauppatoimeen?"

"Aion kyllä, Janne."

"Vielä useampia muutoksia siis! Mutta ette saa enään muuttaa toimikunnan nimeä, ette ensinkään, nuori herra Wilding! Se oli jo paha tehdä sitä 'itseksenne & C: o.' Paljoa parempi olisi ollut, jos olisitte antaneet sen pitää nimensä Pebblenpoika ja Veljenpoika, jolla aina oli onni ja menestys. Ei pitäisi koskaan muuttaa onnea, kun se on hyvä, herra Wilding?"

"Kaikessa tapauksessa en ai' o enää muuttaa kauppahuoneen nimeä, Janne:"

"Se ilahuttaa minua, ja nyt hyvästi, nuori herra Wilding! Mutta kuitenkin", napisi Janne sulkiessaan ovea ja puistaen päätänsä, "ei olisi pitänyt koskea nimehen. Olisi ollut paras onnea seurata eikä sitä solmita."

EMÄNNÖITSIÄ TULEE

Seuraavana päivänä istui viininkauppias ruokasalissaan vastaanottaakseen hakijoita talossaan avonaiseksi julistettuun ammattiin. Se oli vanhan-aikuinen huone, kaunistettu puuhun leikatulla kukka-seppeleellä; lattia, joka oli tammesta, oli peitetty kuluneella itämaalaisella matolla, ja huonekalut olivat ruskeasta mahonkipuusta, jotka kalkki olivat olleet uudet Pebblenpojan ja Veljenpojan aikana. Salin iso kenkki oli aikansa nähnyt monta komeata puolipäivällistä, joita Pebblenpoika ja Veljenpoika olivat valmistaneet kauppa-ystävillensä, sen vanhan ohjeen mukaan että uhrattu salahka ei ole hukassa, kun sillä saadaan valaskala, ja Pebblenpoika ja Veljenpojan suuri, kolmikulmainen tallrikinlämmittäjä, joka oli rakennettu niin että täytti koko kamiinin etupuolen, vartioitsi allansa olevata kiviarkun-muotoista potelli-kopsaa, joka, aikoinaan oli sisältänyt monta mittaa Pebblenpojan ja Veljenpojan viiniä. Mutta pieni punaposkinen vanha kanki-palmikolla varustettu nuorukainen, jonka kuva rippui seinällä ja selvästi näkyi olevan herra Pebblenpoika eikä Veljenpoika, oli paneutunut levolle toiseen kiviarkkuun, ja tallrikinlämmittäjä oli joutua nyt yhtä kylmäksi kuin hän. Kullatut mustat aarnit, jotka, mustat kuulat suussa, istuivat kullattuun renkaitten päässä ja kantoivat haaraisen kynttiläjalan, näyttivät siltä kuin jos he vanhoina päivinänsä kokonaan olisivat menettäneet halun leikitellä kuulilla, ja surumielisesti osoittaen renkaitansa, he ikäänkuin tahtoivat tehdä tuon tavallisen lähetysaarnaja-kysymyksen, josko eivät vielä olleet vapauttansa ansainneet ja josko eivät olleet aarneja ja veljeksiä.

Samaten kuin Columboa tarvittiin uuden mailman löytämiseksi, niin tarvittiin juuri tämmöistä aamua Raajarikkoloukon löytämiseksi. Päivä ja lämmin tunkeutui sisälle aukastujen akkunain kautta ja valaisi rouvasnaisen kamiinin yli rippuvaista kuvaa, joka muuten olikin ainoa seinien koristus huoneessa.

"Äitini hänen viidennellä kolmatta vuodellansa", – sanoi Wilding itsekseen, silmillään haaveksivasti seuraten auringonsäteitä maalatun kuvan kasvoilla, "olen mitä ripustanut seinälle tuohon, että saisit vieraat ihastella häntä hänen nuoruutensa ja kauneutensa kukoistuksessa. Äitini hänen viidennelläkymmenellä vuodella olen minä pannut omaan, yksinäiseen kammariini pyhäksi muistoksi itselleni. Ah, oletteko te, Jarvis?"

Nämät viimeiset sanat sanoi hän erälle konttoristille, joka oli koputtanut ovelle ja nyt sieltä tirkisteli.

"Minä se olen, herra. Tahdoin vaan ilmoittaa, että kello on lyönyt kymmenen, ja että siellä on usiampia naisihmisiä konttorissa."

"O! sinä hyvä Jumala!" sanoi viininkauppias, tullen punaisemmaksi, missä ennen oli punainen, ja valkeammaksi, missä entisestään oli valkea poskillaan, "onko siellä useampia? Niin monta kuin useampia? Sitten teen parasta, jos alotan ennenkuin tulee vielä enemmän. Tahdon puhutella niitä toinen toisensa perästä, siinä järjestyksessä kuin ovat tulleet, Jarvis!"

Sukkelasti varustaen itseään nojaustuoliin pöydän eteen kirjoitus-neuvojensa taakse, aikoi herra Wilding, asetettuaan ensiksi tuolin toisellekin puolelle pöytää vastapäätä omaa, toimitustansa suurella pelvolla.

Hän sai nyt kärsiä sitä juoksua, joka tällaisissa toimituksissa on niin tavallista. Siellä ilmestyi tuo aina tavattava laji naisia ilman tunteita, sekä toisia ylimäärän herkkä-tunteisia. Sinne tuli saaliin-himoisia leskejä, jotka tulivat häntä anastamaan painaten kainaloonsa sateensuojaansa, ikäänkuin olisi tämä ollut hän itse, jota puristivat. Siellä oli ylpeitä naimattomia naisia, jotka olivat parempia päiviä nähneet ja tulivat varustettuina papintodistuksilla uskonsa puhtaudesta, ikään kuin olisi hän ollut Pyhä Pietari avaiminensa. Siellä oli leppeitä naimattomia naisia, jotka tulivat päästäksensä naimiseen hänen kanssa. Siellä oli emännöitsiöitä ammatiltaan, jotka, tuimat kuin vanhat partasuut korpraalit, äksierauttivat häntä taloushoitamisessa, sen sijaan että itse antautuisivat tutkinnon alle. Siellä oli nääntyväisiä potilaita, jotka eivät pitäneet niin paljon palkasta, kuin yksinäisen sairashuoneen

vakavasta turvasta. Siellä oli hellätunteisia naisia, jotka purskahtivat itkuun joka sanan jälkeen ja joita sitte piti virvoittaman lasilla kylmää vettä. Siellä tulivat muutamat parittain, toinen erinomaisen kaunis toinen erinomaisen ruma, joista kaunotar hyvin tyydyttävällä tavalla vastasi kaikkiin kysymyksiin, kunnes viimeksi havaittiin, ettei hän ollutkaan hakija ammattiin, vaan ystävä rumalle, joka sillä aikaa syvällä äänettömyydellä ja nähtävällä vihalla oli silmiänsä mullistellut.

Hyväntahtoisen viinikauppiaan yksinkertainen sydän rupesi jo epäilemään, kun viimein ilmautui hakija, joka oli toisia aivan erilainen. Se oli nainen noin viidenkymmenen vuoden paikoilla, ehkä näytti nuoremmalta. Hänen kasvonsa olivat merkilliset vakavan muotonsa vuoksi ja hänen käyttöksensä osoitti hiljaa ujostelemattomuutta ja tasaista mielenlaatua. Kauniissa sovussa tämän vakavuuden ja tasaisen mielenlaadun kanssa oli hänen äänensä, kun hän kysymykseen: "minkä nimen saan luvan kirjoittaa ylös" vastasi: "nimeni on Sara Goldstraw. Mieheni, herra Goldstraw, on monta vuotta sitten kuollut ja meillä ei ollut yhtään lasta."

Kymmenen kysymystä oli töin tuskin saanut niin pallon selvitystä matkaan toisilta hakijoilta. Hänen äänensä soi niin suloiselta herra Wildingin korviin, kun tämä kirjoitti muistoonpanojansa paperille, että herra Wilding viipyi melkoisen aikaa tässä toimessa. Katsoen jälleen ylös oli rouva Goldstrawin silmät luonnollisesti sillä aikaa vaeltaneet huoneen ympärillä ja palasivat nyt takaisin häneen rautakamiinista. Katsantonsa osoitti, että hän mieluisesti suostui tutkimukseen ja oli valmis antamaan todenmukaisia vastauksia.

"Sallittehan että teen muutamia kysymyksiä?" sanoi ujosteleva viinikauppias.

"Aivan mielelläni, herra; muutenhan en olis tullutkaan tänne."

"Oletteko ennen palvelleet emännöitsijänä?"

"Ainoastaan yhden kerran. Olen palvellut samaa rouvaa, erästä leskeä kaksitoista vuotta, aina siitä asti kuin kadotin mieheni. Rouva oli kivuloinen ja kuoli nykyjään ja siinä näette syyn miksi olen mustaan puettu."

"En epäilekkään siis, että hän on teille antanut kauniimpia todistuksia" – sanoi herra Wilding.

"Sen toivon rohkenevani sanoa. Luulin tekeväni teille vähemmin vaivaa, jos kirjoitin ylös hänen testamentin-suorittajain nimet ja asunnon ja otin paperin mukaani".

Näin sanoen pani hän paperilipun pöydälle.

"Te muistutatte minua eriskummaisella tavalla, rouva Goldstraw", sanoi Wilding ottaessaan vastaan paperin, "erästä käytännöstä ja äänestä, jotka olen ennen tuntenut. Ne eivät olleet jonkun vissin erityisen personan omia – siitä olen vakaa, ehkä en muista asian oikeata laitaa – vaan jottaan yleistä, mutta sen kuva oli suloinen ja hyvämielinen."

Hymyillen vastasi nainen:

"Oli miten olikin niin ilahuttaa se minua kuulla."

"Jaa" – sanoi viinikauppias miettiväisesti kerraten viimeiset sanansa ja sukkelasti luoden silmänsä emännöitsijään – "kuva oli suloinen ja hyvämielinen, mutta se on myös kaikki mitä voin muistaa asiasta. Muisto on välisti kuin puoleksi unehtunut unelma. En tiedä kuinka näyttää teistä, rouva Goldstraw, mutta minusta se näyttää niin."

Luultavasti se näytti rouvastakin niin, kosk'ei mitään virkkanut vastaan. Herra Wilding tarjoutui heti menemään keskustelukseen paperissa nimitettyin, "Doctors Commons" asianajaja-yhteyteen kuuluvain, herrojen kanssa, johon rouva Goldstraw kiitollisuudella suostui. Ja koska ei ollut mainittu palkkaakana, ilmoitti herra Wilding rouvalle mahdolliseksi että hän jo parin tiiman perästä saisi tulla takaisin, jota rouva Goldstraw mielellään lupasi. Sanalla sanottu: herra Wildingin tarkastelemiset saivat tyydyttävällimmäisen vastauksen ja seuraus siitä oli, että rouva Goldstraw samana iltana käskettiin omia aivan halpoja ehtojansa vastaan saapuville tulemaan seuraavana päivänä ja asettumaan emännöitsijäksi Raajarikkoloukkoon.

EMÄNNÖITSIÄ PUHUU

Seuraavana päivänä tuli rouva Goldstraw ottaaksensa vastaan emännöitsiä-toimitustaan.

Järjestettyänsä kapineensa omassa kammarissaan, antoi uusi emännöitsiä ilmoittaa, että odotti niitä käskyjä ja neuvoja, joita isäntänsä luultavasti halusi antaa hänelle. Viinikauppias vastaanotti rouva Goldstrawia ruokasalissa, jossa olivat puhuneet eilispäivänä, ja vaihettuuansa tavalliset kohteliaisuuden osoitukset, istuivat he alas keskustelemaan talon asioista.

"Mitä ensinnäkin atrioihin tulee, sire," sanoi rouva Goldstraw, "onko minun pitäminen huoli useista vai muutamista?"

"Jos onnistun saamaan toimeen erään vanhanaikaisen tuuman" – sanoi herra Wilding – "niin saatte usiampia, joista on teidän huolta pitäminen. Minä olen yksin ja naimaton, rouva Goldstraw, ja tahdon elää kaikkein niiden kanssa, jotka ovat palveluksessani, niinkuin olisimme yhteen perheeseen kuuluvia. Siihen aikaan asti tulette ainoastaan pitämään huolta minusta ja uudesta kauppakumppalistani, jota kohta odotan tänne. Mitkä ja minkälaiset kumppalini tavat lienevät, sitä en voi vielä sanoa, mutta itsestäni saatan mainita, että olen mies, joka toimitan toimitettavani kellon lyönnin mukaan, ja ruokahaluni on niin muuttumaton että voitte punnita sen melkeen luodille."

"Kuinka on suurus asettaminen, sire?" kysyi rouva Goldstraw – "onko mitään erittäin..."

Hän herkesi ja jätti lauseen päättämättä; silmänsä kääntyivät hitaisesti isännästänsä katselemaan kamiinin friisiä, ja jos hän olisi ollut vähemmin taitava ja harjautunut emännöitsiä, niin olisi herra Wilding luullut, että hänen huomionsa alkoi eksyä jo puheen alussa.

"Kello kahdeksan on suurusaikani" – lausui taas herra Wilding – "yksi hyveistäni on, etten koskaan kyllästy paistettuun sianlihaan ja yksi vioistani, että aina epäilen kananmunain tuoreutta."

Rouva Goldstraw katsahti takasin häneen, vaan mielensä näytti vielä olevan hiukan jaettuna isännän ja hänen kamiini-friisinsä välillä.

"Minä juon teetä" jatkoi herra Wilding, "ja olen aina innokas saadakseni sen määrättyllä ajalla, kun se on valmistettu. Jos teeni seisoo liiaksi kauvan." —

Nyt taas herkesi Wilding ja jätti lauseensa kesken. Jos ei hän olisi ollut toimessa selvittää hänelle niin tähdellistä ainetta kuin suurustaan, niin olisi rouva Goldstraw luullut, että *hänen* huomionsa alkoi eksyä jo puheen alussa.

"Jos teenne tulee seisomaan liiaksi kauvan, sire?" – sanoi emännöitsiä, kohteliaasti solmiten isännältä kadonnutta puheen säiettä.

"Jos teeni saa seisoa liiaksi kauvan" uudisti koneenmukaisesti viinikauppias, jonka ajatukset väikkyivät yhä loitommaksi hänen suuruksestaan ja jonka silmät yhä tarkemmasti iskivät emännöitsiänsä kasvoihin. "Jos teeni – mutta mikä Jumalan nimessä, rouva Goldstraw, se käytöstapa ja ääni on, josta te muistutatte? Tänä päivänä se johtuu minun mieleeni paljoa voimakkaammasti kuin eilen puhuessani teidän kanssanne. Mitä hän tuo mahtaa olla?"

"Niin, mitähän se mahtaa olla?" pitkitti rouva Goldstraw.

Nämät sanat hän lausui, mutta ajatuksensa olivat nähtävästi muualla, ja viinikauppias, joka vielä odottaen katsoi häneen, huomasi että hänen silmänsä vaelsivat kamiini-friisiin. Ne asettuivat hänen äitinsä kuvaan, joka rippui siellä, ja tarkastelivat sitä senkaltaisella keveällä kulmain rypyttämällä, joka seuraa puoleksi tietämätöntä muiston ponnistusta. Herra Wilding lausui:

"Se on minun rakas äitini viidennessäkolmatta vuodessansa."

Rouva Goldstraw kiitti häntä, että oli vaivannut itseänsä selvittämällä hänelle, kenenkä kuva se oli, ja sanoi taasen kirkastuneella otsalla että se oli erittäin kauniin rouvan kuva.

Herra Wilding, jonka entinen hämmennys uudestaan palasi, teki vielä yrityksen jälleen saadaksensa tuota kadotettua muistoa, joka oli niin likeisessä ja kuitenkin niin selkenemättömässä yhteydessä uuden emännöitsiänsä äänen ja käytös-tavan kanssa.

"Suokaa anteeksi että teen kysymyksen, joka ei koske minua eikä suurustani" sanoi hän. "Oletteko koskaan palvelleet ennen kuin emännöitsijänä?"

"Olen, sire. Astuessani ulos mailmaan, palvelin minä lapsipiikana Löytölastenhuoneessa."

"Kas siinä se minulla nyt on!" sanoi viininkauppias, vetäen tuoliansa takaisin. "Se on juuri niiden käytös-tavasta siellä kuin muistutatte minua!"

Ilmetteleväisesti silmäili häntä rouva Goldstraw ja kasvonsa väri muuttui; hän loi silmänsä lattiaan ja istui hiljaisena äänetönnä.

"Mikäs nyt on?" kysyi herra Wilding.

"Tarkoitatteko olleenne Löytölastenhuoneessa?"

"Varmaan; ja sitä en häpeä tunnustaa."

"Sillä nimellä, jota nyt kannatte?"

"Nimellä Walter Wilding."

"Ja rouvasnainen?" —

Rouva Goldstraw herkesi äkisti ja katseli nähtävällä levottomuudella kuvaa.

"Tarkoitatte äitiäni" keskeytti Wilding.

"Teidän – äitinne", jatkoi emännöitsijä niinkuin vasten mieltänsä – "ottiko hän teitä pois Löytölastenhuoneesta? Kuinka vanha olitte silloin?"

"Yhden – ja kahdentoista vuoden välillä. Tämä on koko romaani, rouva Goldstraw!"

Vilpittömällä ja puheliaalla tavallansa kertoi hän nyt jutun tuosta rouvasta, joka oli puhutellut häntä hänen syödessään päivällistä muitten poikain kanssa Löytölastenhuoneessa sekä kaikkia mitä sen jälkeen oli tapahtunut.

"Äiti raukkani ei olisi koskaan saanut selvää minusta," lisäsi hän, "ellei olisi tavannut muutaman naisvartioista, jonka kävi häntä sääliksi ja joka lupasi koskea siihen poikaan, jolla oli nimi Walter Wilding, kävellessään ympäri pöytiä; ja tällä tavalla löysi minua jälleen äitini, jätettyänsä hyvästit minulle, pienenä kapalolapsena ollessani, Löytölastenhuoneen portissa."

Kun rouva Goldstraw näitä sanoja kuuli, painui hänen kätensä, joka tähän asti oli levännyt pöytää vasten, auttamattoman alas polville ja hän istui katsellen uutta isäntäänsä kuolleen-kelmeillä kasvoilla ja silmillä, jotka osoittivat sanomatonta kauhistusta.

"Mitä tämä merkitsee?" kysyi viininkauppias. "Kuulkaapa, onko muuten mitään menneistä ajoista, jota mun pitänee asettaa yhteyteen teidän kanssa? Johtuu mieleeni, että äitini kertoi eräästä hengestä hospitaalissa, jonka hyvyydelle hän oli paljon kiittollisuutta velkaa; sillä koska hän oli jättänyt minulle jäähyvästit kapalolapsena ollessani, niin ilmoitti hänelle muuan lastenpiioista minkä nimen olin saanut laitoksessa. Oliko tämä lapsipiika ehkä te?"

"Jumala suokoon anteeksi – minä se olin, herra!"

"Jumala suokoon anteeksi?"

"Olisi parempi kun palattaisiin jälleen siihen, mitä minulla on toimittamista tässä talossa, jos rohkenen niin sanoa," virkkoi rouva Goldstraw. "Teidän suurusaikanne on siis kello kahdeksan. Syötekö puolipäivästäne keskellä päivää?"

"En tiedä mitä teen keskellä päivää, enkä voi puhua emännöitsijä-toimituksista mitään, ennenkuin selvitätte, miksi kadutte äitilleni osoitettua hyvyyttänne, josta hän viimeiseen hetkeen asti kiittollisuudella mainitsi. Ette suinkaan tee minulle hyvää vaiti olemisellanne, joka päin-vastoin säikäyttää, kiivastuttaa minua, ja saattaa korvani humisemaan."

Uudestaan nosti hän kätensä otsaa kohden ja punaiset kasvonsa menivät vielä punaisemmaksi.

"Kovaa on," sanoi emännöitsijä, "täytymys, astumaisillani palvelukseenne, lausua sanoja, jotka kenties karkoittavat minulta suosionne. Vaan olkaa hyvä, muistakaa, että minä, kuinka tahansa asia päättyy, puhun ainoasti siitä syystä, että olette sen vaatineet, ja koska huomaa, että vaiti-oloni tekee teidät levottomaksi. Sanoessani tuolle rouva-raukalle, jonka kuva teillä on rippuva tuolla, minkä nimen hänen lapsensa oli saanut kasteessa, joka tapahtui Löytölastenhuoneessa, unhoitin minä velvollisuuteni, josta, pelkään, surkuteltavia seurauksia on tapahtunut. Tahdon puhua teille totuuden

niin selvästi kuin saatan. Muutamia kuukausia sen jälkeen, kuin olin ilmoittanut rouvalle hänen lapsensa nimen, tuli toinen rouvas-nainen – muukalainen – laitokseemme siinä aikeessa että hän omakseen ottaisi yhden lapsistamme. Hänellä oli siihen tarpeellinen lupa, ja, otettuansa usiampia lapsista likempään tarkastukseen ja tutkintoon, tulematta minkäänlaiseen päätökseen, mieltä hän äkkiarvaamatta eräasen niistä lapsista – se oli poika – jotka olivat pantut minun hoidon alle. Kaikella muotoa, koettakaa olla vakaa, sir! Ei auta enään salaaminen. Se poika, jonka muukalainen rouvas-nainen otti mukaansa, oli tuon rouvan lapsi, jonka kuva rippuu seinällä!"

Herra Wilding hyppäsi ylös.

"Mahdotonta!" huusi hän kiivaasti. "Mitä te juorittelette? Mikä se on naurettava tarina, jonka kerrotte minulle? Tuossahan on hänen kuvansa! Enkö ole sitä jo sanonut teille? Äitini kuva!"

"Kun tämä rouva-raukka monta vuotta jätettiin pois hospitaalista," sanoi rouva Goldstraw, "jouduitte sekä hän että te julman erehdyksen uhriksi."

Herra Wilding vaipui taas alas tuolille.

"Huone juoksee ympäri minun kanssani," sanoi hän. "Pääni. Pääni!"

Peljästyksissään nousi emännöitsiä ylös ja aukasi ikkunat; mutta ennenkuin ennähti ovelle huutaaksensa apua, lievensi äkkiä purahtava kyynelten virta sitä painoa, joka ensin uhkasi viedä häneltä hengen. Hän viittasi rukoilevalla tavalla rouva Goldstrawille, ettei hän jättäisi häntä, ja rouva pysyi siis paikallaan kunnes itku asettui. Viinikauppias alkoi vähitellen taas tointua ja kohotti päätänsä, mutta katseli myös rouvaa mielensairaana ihmisen kiivaalla ja vääjäämättömällä harmilla.

"Erehdyksen uhriksi!" sanoi hän toistaen hurjalla äänellä rouvan viimeiset sanat. "Mistä tiedätte, ettette itse saata olla erehdyksen uhrina?"

"Valitettavasti siihen on vähän toivoa, sir, ja minä selvitän teille syyn, kun tulette parempaan tilaisuuteen kuunnella minua."

"Paikalla! Nyt paikalla!"

Ääni, jolla hän lausui, vakuutti rouva Goldstrawia siitä, että olisi surkeata antaa hänen ainoastaan silmänräpäyksen lohduttaa itseänsä sillä turhalla toivolla, että hän ehkä oli erehtynyt. Muutamia sanat vielä tekisivät tälle toivolle lopun ja hän päätti niitä lausua.

"Olen maininnut teille," sanoi hän, "että eräs muukalainen rouvasnainen omakseen otti sen rouvan lapsen, jonka kuva rippuu tuolla kamiini-uunin yläpuolella, joka rouva vei pienen lapsen mukaansa. Olen yhtä varmaa siitä, kuin että nyt istun täällä ja että suureksi mielihahakseni olen pakoitettu tuottaa teille surua, sir. Olkaa nyt hyvä ja seuratkaa minua ajatuksillanne noin kolme kuukautta sen ajan jälkeen. Minä olin silloin Löytölastenhuoneessa Lontoossa, odottaen saadakseni muutamia lapsia mukaani maalla olevaiseen laitokseemme. Eräänä päivänä oli kysymys antaa nimeä muutamalle poikalapselle, joka nykyään on otettu vastaan. Tavallisesti nimitettiin lapset adressi-kirjan mukaan, mutta nyt sattui yksi johtajista juuri käydä läpi sisäänkirjoitus-luetteloa ja koska hän näki ulosotetun lapsen, Walter Wildingin, nimen olevan poispyhityn, siitä luonnollisesta syystä että lapsi oli ikuisiksi viety meiltä, sanoi hän: 'Tässä on joutilas nimi; annetaan tämän uuden löytölapsen, joka tänä päivänä on otettu vastaan, saada se omakseen.' Lapsi kastettiin ja sai pitää annetun nimen, ja se lapsi oli te, sir.'" —

Viinikauppiaan pää vaipui hänen rinnallensa.

"Se lapsi olin minä!" kuiskutti hän itsekseen turhaan koettaen pitää uudesta mielenjohdosta kiini. Se lapsi olin minä!"

"Vähän aikaa siitä kuin teitä otettiin löytölasten laitokseen, sir," jatkoi rouva Goldstraw, "jätin minä palvelukseni pitääkseni häitä. Jos ajattelette tarkemmin asiaa, huomaatte itse kuinka erehdys tapahtui. Yksi eli kaksitoista vuotta kului, ennenkuin rouva, jota olette pitäneet äitinänne, tuli uudestaan Löytölastenhuoneeseen, hakiaksensa poikaansa ja ottaaksensa hänen ulos. Rouva ei tiennyt muuta kuin että lapsensa oli nimitetty Walter Wilding; naisvartia, joka säälihäntä, tiesi ainoastaan osoittaa hänelle ainoata Walter Wilding nimistä, joka löytyi laitoksessa, ja minä, joka yksin olisin saattanut valaista asiata, olin kaukana sieltä ja kaikesta mikä koski laitosta. Ei ollut mitään olemassa

ei niin mitään, joka olisi estänyt tätä surkuteltavaa erehdyistä. Sydämmeni todella surkuttelee teitä, sir! Teidän on ajattelemisen – ja kaikella syyllä – että se oli onnettomassa hetkessä kuin minä (ehkä tosiaan aavistamattani) tulin tätä emännöitsiä-ammattia hakemaan. On mielestäni niinkuin ansaitsisin nuhtelemista, koska en voinut sen enempää hillitä itseäni. Jos vaan olisin voinut olla sitä osoittamatta, mistä tuo kuva ynnä omat sananne muistuttivat minua, niin ette koko elinkautenne olisi tarvinneet saada tietää, mitä nyt tiedätte."

Herra Wilding katsoi yht'äkkiä ylös. Hänen luonnossansa asuva oikeuden tunto heräsi väittäöksensä emännöitsiän viimeistä lausetta vastaan, ja sieluansa koitti hän vahvistaa sitä järjestystä vastaan, jota oli kärsinyt.

"Olisitteko siis salanneet tätä asiaa minulta, jos olisitte voineet?"

"Toivon että aina olisin puhunut totuuden, jos olisi kysytty minulta", vastasi rouva Goldstraw, "ja tiedän että se ehkä onkin parempi minulle, ettei tuo salaisuus enään rasita mieltäni. Mitä se nyt hyödyttää että –"

"Mitäkö hyödyttää? Mutta, suuri Jumala, jos kertomuksenne on todenmukainen –"

"Olisinko nykyisessä tilassani sen teille kertonutkaan, ellei se olisi todenmukainen ollut?"

"Suokaa anteeksi", sanoi viinikauppias. "Teidän täytyy kärsiä vikojani. Tämä hirvittävä havainto on minulle vielä jotaan käsittämätöntä. Me rakastimme toisiaan niin sydämmeistä – minä tunsin olevani niin onnellinen ollessani hänen poikansa. Hän kuoli minun sylissäni, rouva Goldstraw, kuoli siunaten minua niin kuin yksin äiti saattaa siunata lapsensa. Ja nyt monen vuoden kuluttua saan kuulla että hän ei ollutkaan äitini! voi! voi! En tiedä enään mitä puhun!" sanoi hän ja se malttavuus, jonka vaikutuksen alla hetken oli puhunut, liekutti ja sammui – "Se ei ollut tästä hirvittävästä surusta, josta oli aikomukseni puhua, vaan jotaan muuta. Niin, oikeen! Te hämmästyitte, loukkasitte minua vasta, kun sanoitte tahtovanne salata asiaa minulta, jos olisi ollut mahdollista. Älkää enään niin puhuko. Se olisi ollut rikos. Salata sitä. Teidän tarkoituksenne on hyvä, en tahdo saattaa teitä pahoille mielin; olette hyvänluontoinen nainen, mutta ette arvaa minkälaisessa pulassa olen. Hän jätti minulle kaiken omaisuutensa, siinä täydessä luulossa että olin lapsensa, mutta nythän en olekaan lapsensa ja olen anastanut toisen ihmisen perinnön ja vahingossa saanut hänen nimensä ja säätynsä. Sitä miestä täytyy hakea ja löytää! mistä voin tietää, ettei hän tällä hetkellä kärsi puutetta ja kenties ei hänellä ole leipä-palaista suuhun panna. Ainoa toivoni voidakseni kantaa tätä onnen koettamusta on tehdä jotaan, joka olisi voittanut äitini mieli-suosiota. Varmaan tiedätte, rouva Goldstraw, enemmän asiasta kuin mitä jo olette ilmaisseet. Kuka tuo muukalainen rouvasnainen oli, joka otti lapsen omakseen. Kuulittehan ainakin hänen nimensä."

"En koskaan, sire. En ole sen enemmän nähnyt enkä kuullut puhuttavankaan hänestä."

"Eikö hän mitään maininnut ottaessaan lasta mukaansa? Tutkikaa muistoanne. Varmaan hän jotaan sanoi."

"Ainoastaan yhden seikan muistelen. Sinä vuonna vallitsi erinomaisen kova kivuloisuus, ja monta lasta makasi taudissa. Kun rouvas-nainen lähti pienen pojan keralla, sanoi hän hymyillen minulle: 'älkää huolehtiko hänen terveydestä. Hän tulee kasvatettavaksi paremmassa ilma-alassa kuin tämä on, sillä aion viedä häntä mukaani Sveitsin maahan.'"

"Sveitsin maahan? minnekä siellä?"

"Sitä ei maininnut, sire."

"Ja tämä heikko lanka vaan johdatukseksi", sanoi herra Wilding. "Ja neljännes osa vuosisataa on kulunut siitä kuin lapsi vietiin pois. Mitä minun pitää tekemän?"

"Toivon ett'ette pane pahaksi rohkeuttani, sir", sanoi rouva Goldstraw; "mutta miksi vaivaatte aivoanne sillä, mitä teidän muka on tehtävänä? Ettehän tiedä josko hän edes elääkään ja jos niinkin olisi, eihän ole luultavaa, että hän kärsii puutetta. Se rouvas-nainen, joka otti hänen omaksi lapseksensa, oli syntyisin korkeaa sukua, sen näki helposti, ja lienee myös vakuuttaneen löytölasten lapsihuoneen johtajia voivansa elättää ja kasvattaa lasta, sillä muuten hän ei olisi sitä saanut mukaansa. Teidän sijassanne – suokaa anteeksi että puhun niin vapaasti – olisin lohdutettu

sillä, että olen rakastanut tuota rouva-raukkaa, jonka kuva teillä on seinällä, rakastanut häntä kaikessa vilpittömyydessä niinkuin äitiäni, ja että hän samalla vilpittömyydellä on rakastanut minua niinkuin omaa lastansa. Kaikki mitä hän antoi teille, antoi hän juuri tämän rakkauden tähden. Se ei muuttunut hänen elinaikansa ja vakuutukseni on, että se pysyy yhtä muuttumattomana teidänkin elinaikanne. Kuinka teillä saattaakaan olla parempi oikeus pitää mitä olette saaneet, kuin juuri tämä?"

Herra Wildingin järkähtämätön rehellisyys älysi heti vääryyden emännöitsiän mielen-johdossa.

"Ette ymmärrä minua", sanoi hän. "Juuri sen vuoksi, että rakastin häntä niin sydämmestä, pidän minä velvollisuutenani, pyhänä velvollisuutenani, tehdä hänen pojallensa oikeutta. Jos hän elää, täytyy minun sekä hänen että itseni tähden koettaa saada hänestä selvä. Minä näännyn tämän kovan koetuksen alle, jos en voimallisesti ja viipymättä ota toimittaakseni kaikkea mitä omatuntoni käskää. Minun täytyy puhutella neuvonantajatani laki-asioissa ja saada häntä liikkeelle ennenkuin panen levolle tänä iltana."

Samassa meni hän seinässä olevan puhe-torven luoksi ja huusi sen läpitse alas konttoriin.

"Jättäkää minut nyt, rouva Goldstraw, hetkeksi", sanoi hän. "myöhemmin päivällä olen paremmin tilaisuudessa puhua teidän kanssanne. Kyllähän sovimme – toivon että hyvinkin sovimme – kysymättä siitä mitä on tapahtunut. Eihän se ollut teidän syyne; älyän kyllä ettei se teidän syy ollut. Kas niin! antakaa nyt tänne kätenne ja tehkää talonhoidon kanssa miten tahdotte – nyt en voi siitä mitään puhua."

Rouva Goldstraw oli juuri pääsemäisillensä ovelle, kuu tämä aukeni ja herra Jarvis astui sisään.

"Lähetäkää sana herra Bintreyille" – sanoi viininkauppias, "että tahdon heti puhutella häntä."

Konttori-herra jätti vasten tahtoansa toistaiseksi tämän käskyn toimittamisen esittelemällä "herra Vendale'a" ja osoittamalla sisään nuorta Wilding & Co: n kauppahuoneen osakasta.

"Suokaa anteeksi hetkeksi, Yrjö Vendale", sanoi Wilding, "minulla on Jarvis'elle sana sanottava. Lähetäkää noutamaan herra Bintrey'tä" toisti hän, "ja viipymättä."

Mentyänsä laski herra Jarvis kirjeen pöydälle.

"Se on luultavasti meidän kirjeenvaihtajilta Neuschâtelissa, sir", sanoi hän – "siinä on Sveitsin postimerkki kirjeessä."

UUSIA HENKILÖITÄ NÄKYMÖLLÄ

Sanat "Sveitsin posti-merkki," jotka seurasivat niin äkkiä emännöitsiän mainitsemata Sveitsin maata, jouduttivat herra Wildingin mielen-liikutusta niin kiihtyneelle kannalle, ettei uusi kauppa-kumppani saattanut olla sitä huomaamatta.

"Mitäs on tapahtunut, Wilding?" kysyi hän hätäisellä äänellä, mutta vaikenä samassa katsoen ympärillensä etsiäksensä jootaan näkyvää syytä hänen kauhistuneeseen mielialaansa.

"Hyvä Yrjö Vendale" – vastasi viininkauppias surullisella katsannolla, ojentaen kättänsä enemmän niinkuin apua tarvitseva kuin joka tervetulemisiansa sanoo – "hyvä Yrjö Vendale, asia on se, etten minä koskaan enää pääse minuksi. Se on vasta mahdotonta, että koskaan pääsisin minuksi takaisin; sillä toden teolla en ole enään minä itse."

Uusi kauppa-kumppani, ruskean-verevä kaunis mies, melkein samassa iässä kuin Wildingin, sukkelalla, vakavalla katsannolla ja raittiilla käytöksellä, vastasi ihan luonnollisella hämmästyksellä:

"Ette te itse?"

"En enään se, joksi luulin itseni" – vastasi Wilding.

"Mutta miksi te siis kaikkien kummituksien nimessä olette luulleet itsenne, jota ette nyt olisikaan" kuului taas kysymys samalla ujostelemattomalla suorudella, joka olisi voittanut paljo varovaisemman ihmisen luottamusta. "Saattanen tehdä tämän kysymyksen, ilman että minua pidetään liian julkeana, koska olemme kerran kauppa-kumppaneja."

"Kas niin! nyt taas!" huusi Wilding ja nojauti takaperin tuolillensa hämmentyneellä silmänluonnilla katsahtaen Vendaleen. "Kauppa-kumppaneja! Minulla ei ollut oikeutta mennä tähän kauppa-toimeen, joka ei koskaan ollut määrätty minulle. Ei ollut koskaan äitini tarkoitus että se tulisi minun omakseni. Arvelenpa olleen hänen äitinsä tarkoitus että se tulisi hänen omakseen – jos muuten mitään arvelen taikka ketään tarkoitan."

"Kas niin, kas niin!" väitti kauppa-kumppali hetken kuluttua ja otti hänestä vaarin sillä vakavalla luottamuksella, jota väkevä luonto aina vaikuttaa, kun todella tahtoo heikompaan auttaa. "Mikä tahansa lieneekin väärässä, niin te ette ole syypää siihen; siitä olen täydellisesti vakuutettu. En olisi ollut kolme vuotta yhdessä teidän kanssanne entisen kauppa-toimikunnan konttorissa, jos nyt epäilisin teitä. Siihen olemme olleet liiaksi hyvät ystävät nuorempina; antakaa minun siis aloittaa kumppali-toimitustamme näyttämällä itseäni hyödyllisenä ja ojentamalla mitä mahdollisesti on joutunut väärään. Onko kirjeellä mitään asian kanssa tekemistä?"

"Haa!" huusi Wilding ja kätensä lensi aivoille, "Nyt taas. Pääni! pääni! Sen olin unhoittanut. Sveitsin posti-merkki."

"Tarkemmin katseltuani havaitsen, että kirje on aukaisematta, jonka tähden sillä kaiken mahdollisuuden mukaan ei ole asian kanssa yhteyttä," sanoi Vendale tyynnyttävällä vakuutuksella. "Onko se teille vai meille yhteisesti?"

"Meille yhteisesti" vastasi Wilding.

"Enköhän siis aukaise ja lu'e sitä teille, jotta päästäisiin selville siitäkään."

"Kiitoksia! Kiitoksia!"

"Kirje on meidän sampanjaa-tekevilta ystävillemme Neuschâtelissä. 'Korkeastikunnioitettu herra! Olemme saaneet kunnioitetun kirjeenne 28 päivästä äsken kulunutta kuuta, jossa ilmoitatte meille, että olette ottaneet herra Vendalen kumppaliksenne kaupassa, josta syystä pyydämme teidän vastaan-ottaa vakuutukset onnen-toivotuksistamme. Sallikaa meidän myös käyttää tätä tilaisuutta erittäin esitelläksemme teidän suosioonne herraa Jules Obenreizer'ia' – Se on mahdoton!"

Wilding katsoi ylös äkkinäisellä pelästyksellä ja sanoi:

"Mikä on?"

"Mahdoton nimi" – vastasi kumppalinsa huolettomasti. "Obenreizer! 'Erittäin esittelemme teidän suosioonne herraa Jules Obenreizer'ia, jolla tästä päivästä luettu on täysi valta olla meidän asiantoimittaja, ja jolla jo on ollut kunnia tehdä herra Vendalen tuttavuutta hänen omassa (tuon mainitun herra Obenreizerin) isänmaassaan, Sveitsissä.' Aivan oikeen! Kah! missä minun on olleet ajatukseni? Nyt muistan; kun hän matkusteli veljen tyttärensä kanssa."

"Veljen?" —

Vendale oli niin homsuttanut viimeisiä sanoja lukiessaan, ettei Wilding niitä kuullut.

"Kun hän matkusteli veljen-tyttärensä kanssa. – Obenreizerin veljentyttären kanssa" – lisäsi hän melkeen liiaksi selvittäväisellä tavalla, "veljentytär Obenreizerille. Tapasin niitä ensimmäisellä matkallani Sveitsissä, matkustin jonkun aikaa niiden seurassa, kadotin niitä näkyvistäni saman vuoden kuluessa; tapasin net jälleen viimeisellä matkallani Sveitsissä ja en ole sittemmin niitä nähnyt. Obenreizer! Obenreizerin veljentytär! Aivan oikeen! Kun tarkemmin ajattelen, on nimi kuitenkin mahdollinen. Herra Obenreizerilla on meidän täysi luottamuksemme, emmekä epäile teidänkään tulevan arvossa pitämään ansioitansa. Kauppahuone Desfresnier & C: o on kirjettä asianomaisesti allekirjoittanut. Noh miksei! otan päälleni käydä heti herra Obenreizerin luona selvittämässä asiaa hänen kanssa. Se voi myöskin selvittää tuota kirje seikkaa. Ja sanokaa nyt suoraan, rakas Wilding, mitä muuten voin selvittää teille, niin koetan tehdä parastani."

Mielellään antaen toisen näin ottaa huolta hänestä ja hyvin kiitollinen, siitä, kertoi rehellinen viinikauppias nyt elämänsä vaiheet, johdatukseksi jo alussa juhlallisesti kutsuen itseänsä petturiksi.

"Arvattavasti siitä syystä panitte käskemään herra Bintreytä tänne, astuessani sisään?" kysyi kumppali mietittyänsä hetken itsekseen.

"Niin oli!"

"Hän on kokenut ja älykäs mies ja halajan suuresti kuulla hänen ajatuksensa. Rohkenen kuitenkin sanoa omaa ajatustani teille, ennenkuin olen kuullut hänen, koska aikani ei myönnä viipymistä. Suoraan sanottu: en katso tätä asiaa samalta kannalta kuin te, enkä käsitä tilaanne samalta perustukselta kuin itse teette. Että olisitte petturi, rakas Wilding, se on ihan hullutusta, sillä ei kukaan saata olla petturi, joka ei ehdolla ja tahdolla ota osaa petokseen, ja sen hän ette koskaan ole tehneet. Mitä taas siihen tulee, että teitä teki rikkaaksi mieheksi se rouva, joka luuli teitä pojaksensa, ja jota teidän, hänen esittämistensä todistuksista, täytyi pitää äitinänne, niin ajatelkaapa eikö tämä tapahtunut noista keskinäisistä kohdista hänen ja teidän välillä. Näin tuli vähitellen ajan joutuessa te hänelle hyvin rakkaaksi niinkuin hän teille. Se oli teille, teille itselle, jolle hän, minun käsitykseni mukaan, lahjoitti nämät maalliset edut, ja häneltä, häneltä itseltään otitte net vastaan."

"Hän luuli," väitti Wilding, "että minulla oli luonnolliset vaatimukset häneltä, joita ei olutkaan."

"Totuus väitöksessänne täytyy minun myöntää" vastasi kumppali. "Mutta luuletteko, että, jos hän puolen vuotta ennen kuolematansa olisi huomannut sen, mitä nyt olette keksineet, luuletteko että tämä olisi hävittänyt muistosta net ajat, jotka olitte yhdessä eläneet ynnä sen keskinäisen rakkauden, jonka tunsitte toisianne kohtaan, sitä suurempi, kuta tarkemmin tulitte toisianne tuntemaan?"

"Se minkä luulen" – sanoi Wilding, joka luottavalla yksinkertaisuudellansa piti ainoastaan itse teko-asiasta kiini – "voipi yhtä vähän muuttaa totuuden kuin ottaa auringon alas taivaasta. Totuus on, että omistan mitä oli toiselle aiottu."

"Hän on kenties jo kuollut" – sanoi Vendale.

"Mahdollista! mutta voipi yhtä hyvin olla elossa" – vastasi Wilding. "Ja jos hän elää, enkö siis ole – tietämättä, sen myönnän – ryöstänyt häntä tarpeeksi? Enkö ole ryöstänyt häneltä koko sitä syvää onnellisuutta, joka täytti sieluni ja henkeni, kun tämä jalomielinen ja minulle niin kallis nainen," – hän ojensi kätensä kuvaa vastaan – "sanoi olevansa minun äitini? Enkö ole häneltä ryöstänyt sitä lempeyttä, jonka hän niin ylellisesti antoi minulle? Enkö sitä paitse vielä ole ryöstänyt häneltä sitä kunnioitusta ja kuuliaisuutta, jonka osoittamisesta olin niin ylpeä? Sen tähden kysyn itseltäni, Yrjö Vendale, ja kysyn teiltä, missä hän on? Mikä hänestä on tullut?"

"Niin, kuka sen voi tietää?"

"Mutta siitä juuri täytyy minun koettaa saada tietoa. Minun täytyy kuulustella ja lakkaamatta etsiä häntä. Sillä aikaa elän koroilla minun osastani – hänen osasta olisi minun pitänyt sanoman – tässä kaupassa, ja kokoon hänelle mitä jääpi. Jos löydän hänen, turvaan ehkä jalomielisyyteensä, mutta jätän hänelle kaikki pois. Sen minä teen, ja sen päälle vannon, niin totta kuin rakastin ja kunnioitin häntä" – sanoi Wilding suudellen kuvan sormia ja sitten kätkien silmänsä niihin – "niin totta kuin rakastin ja kunnioitin häntä ja kuin minulla oli tuhansia syitä olla hänelle kiitollinen!"

Näin lausuen painui hän taas kokoon.

Mutta kauppa-toverinsa nousi ylös tuolista, jossa oli istunut, astui viereensä ja laskien kätensä hiljaa hänen olkapäällensä, sanoi hän:

"Olen jo ennen tätä päivää tiennyt, Walter, että olette rehellinen mies puhtaalla omalla-tunnolla ja jalomielisellä sydämellä. Minulle se on suuri onni saadakseni vaeltaa elämän läpitse niin suoran ja luotettavan miehen rinnalla ja tunnen olevani siitä suuresti kiitollinen. Käyttäkää minua niinkuin omaa kättänne ja luottakaa minuhun kuolemaan saakka. Älkää pitäkö huonompaa ajatusta minusta, ehkä vakuutan että voittavin tunteeni tällä hetkellä on epäselvä. Minä säälin rouvaa ja teitä sen tähden että keskinäinen välinne ei ollut semmoinen kuin luulitte. Paljoa enemmän kuin tuota tuntematonta miestä (jos hän muuten koskaan on kasvanut mieheksi) sen tähden että hän tietämättä tungettiin paikaltaan. Teitte oikeen kun lähetitte käskemään herra Bintreytä tänne. Minkä neuvon hän tulee teille antamaan luulen osaksi olevan minunkin. Malttakaa kuitenkin mielenne tässä painavassa asiassa. Tarkka huoli on pidettävä tämän asian salaamisesta, sillä jos me sen ilman varomatta ilmaisemme, niin varmaan siitä on nouseva petollisia vaatimuksia, vääriä valoja ynnä kaikenlaisia sala-vehkeitä, joita ahneus ja oman voiton pyynti aina matkaan panevat. Muuta minulla nyt ei ole sanomista, Walter, kuin muistuttaa teitä, että myitte minulle yhden osan kaupassanne, nimen-omaan päästäksenne enemmästä

työstä kuin terveytenne salli teitä tehdä, ja että minä nimen-omaan otin sen päästäkseni toimitukseen, jota rakastan."

Näillä sanoilla ja, hyvästiksi lyöden kätensä toverinsa olkapäälle, lähti Yrjö Vendale konttoriin ja sieltä hetken päästä herra Jules Obenreizerin kortteliin.

Kääntyen Soho Square nimisen, kaupungin osan pohjoiseen puoleen päin punastuivat hänen ahvettuneet kasvonsa punastumistaan. Tällaisen punastumisen varmaan Wildingkin, jos olisi ollut tarkempi vaarinottaja tahi vähemmin omilta huoliltaan raskautettuna, helposti olisi huomannut, silloin kuin kauppakumppalinsa luki erästä paikkaa Sveitsiläisen kirjeen-vaihtajan kirjeessä, jota paikkaa hän oli lukenut sangen sekavaisesti.

Kauan aikaa jo oli kummallinen siirtokunta vuorilaisia asunut pienessä, aukeassa Soho nimisessä osassa Lontoon kaupunkia. Sveitsiläisiä kellontekijöitä, sveitsiläisiä hopea- ja juveli-seppiä, sveitsiläisiä kauppiaita, jotka toivat maahan sveitsiläisiä soitto-toosia ja sveitsiläisiä leikkikaluja asuu täällä toistensa vieressä. Sveitsiläisiä opettajia soitannossa, piirustuksessa ja kielissä, sveitsiläisiä käsityöläisiä ja palkollisia, jotka sattumalta olivat jääneet palveluksesta, ahkeraita sveitsiläisiä pesijöitä, sekä mies- että naispuolisia, Sveitsiläisiä tuntemattomalla elinkeinolla, rehellisiä niinkuin petollisiakin Sveitsiläisiä, sangen luotettavia sekä sangen luottamattomia Sveitsiläisiä, kaikki ovat supistetut Soho Squaren keskelle, jossa myös löytyy siivottomia sveitsiläisiä ravintoloita, kahviloita ja huoneita matkustavaisille, sveitsiläistä ruokaa ja juomaa, sveitsiläinen jumalan palvelus pyhänä ja sveitsiläisiä kouluja arkipäivinä. Myös täällä olevaiset englantilaiset ravintolat käyttävät jonkunmoista murtevaa Engelskaa ammatissaan, ilmoittaen ikkunoissaan sveitsiläistä viinaa ynnä muita väkeviä, ja melkeenpä joka ilta lainaten kestihuoneitansa sveitsiläisille ystävyiden- ja vihollisuudentaisteluille.

—
Uusi osakas Wilding ja kumppanien kauppatoimessa seisahtui oven eteen, johon oli messinkipellille piirretty nimi "Obenreizer." Tämä ovi vei suureen huoneeseen, jonka alakerrassa myytiin sveitsiläisiä kelloja. Soitettua oven kelloa tuli hän heti sveitsiläiseen kotiin. Valkea porsiini-uuni seisoj talvella käytettävänä huoneessa, johon oli vierasta ohjattu; peitettyä lattiaan oli useampia eri puulajia lovitettu kauniin mallin mukaan; huone näytti ylipäänsä paljaalta ja ahkerasti pestyltä ja pieni neliskulmainen, kukilla koristettu matto sohvan edessä, ynnä sametilla koristettu kamiinifriisi kelloneen ja kukkavaasineen, joihin oli pantu konstitekoisia kukkia, tekivät katselijaan saman vaikutuksen kuin jos Parisilainen olisi asuntohuoneeksensa asettanut maitokamarin.

Taidolla tehty vesi-mukaelma juoksi alas myllyrattaasta kellon alla. Vendale ei ollut kauvan seisonut tämän edessä, seuraten sitä silmillä, ennen kuin herra Obenreizer hämmästytti häntä, sanoen ihan hänen vieressään selvällä engelskalla ainoastaan vähän murtaen:

"Sydämmellisesti tervetultuanne! Kuinka minua ihastuttaa saada teitä nähdä!"

"Pyydän anteeksi! En kuullut teidän tulevan."

"Eipä haittaa! Olkaa hyvä ja istukaa!"

Päästäen vieraansa käsivarsia, joita hän, syleilemisen asemesta, oli keveästi liikistänyt kyynäspäistä istui herra Obenreizerkin alas ja sanoi hymyillen ja uudestaan liikistäen vieraansa kyynäspäitä:

"Kuinka minua ilahuttaa nähdä teitä terveenä."

"En tiedä" – sanoi Vendale vastattuansa tervehdyksiin – "oletteko jo kuulleet mainittavan minusta kirjeen-vaihtajiltamme Neuschâtelissa?"

"Olen kuin olenkin."

"Yhteydessä kauppa-huoneen Wilding & Co: n kanssa?"

"Aivan niin."

"Eikö ole se kummallista, että minun kauppa-huoneen Wilding & C: o osakkaana piti tuleman teitä tervehtimään Lontoossa ja tuoman teille kauppa-huoneen tervehtimiset?"

"Ei ollenkaan kummallista! Mitäs minä aina sanoin matkustaessamme yhdessä vuorilla? Me sanoimme niitä suuriksi jopa suunnattomiksi, mutta mailma on niin pieni – ettemme helposti pääse toisia tapaamasta. Mailmassa löytyy niin vähän ihmisiä, että lakkaamatta risteilevät toistensa askeleita. Niin, mailma on niin erinomattain pieni, että töin tuskin ihmisestä pääsee. Eipä sillä" – lisäsi hän mielittelevällä hymyilemisellä taas likistäen vieraansa kyynäspäitä – "että kukaan haluaisi teistä päästä."

"Sitä tahdonkin toivoa, monsieur Obenreizer."

"Olkaa niin hyvä ja sanokaa mister Obenreizer täällä isänmaassanne. Mielin kutsuttaa niin, syystä että minä rakastan teidän maatanne. Jumala suokoon että voisin tulla Englantilaiseksi! Mutta olenhan jo syntynyt. Ja te? Vaikka olette syntyneet niin korkeasta suvusta, olette kuitenkin alentaneet itseänne kaupan-toimituksiin. Vaan odottakaapa! Viini? Onko se täällä Englannissa kauppa vai ammatti? Kenties kuuluu se johonkin ihannetaiteista?"

"Herra Obenreizer" – sanoi Vendale vähän hämillänsä – "olin ainoastaan tyhmä poika nulikka, joka vasta oli päässyt täysi-ikäiseksi, kun minulla ensi kerta oli huvi matkustaa teidän seurassa, ja kun te, minä ja mamseli, teidän veljentyttärenne – toivon että hän on terveenä?"

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.